

Vec C-282/19

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

3. apríl 2019

Vnútroštátny súd:

Tribunale di Napoli

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

13. február 2019

Žalobcovia:

YT a ďalší

Žalovaní:

Ministero dell' Istruzione dell' università e della ricerca

Ufficio Scolastico Regionale per la Campania

Vedľajší účastník:

Federazione GILDA-UNAMS

Predmet konania vo veci samej

Žaloba podaná na Tribunale di Napoli, III Sezione Lavoro (Súd v Napoli, III. pracovnoprávna sekcia, Taliansko), ktorou sa domáha zmena zmlúv na dobu určitú žalobcov - uzatvorených medzi tými istými žalobcami a Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca (Ministerstvo školstva, univerzít a výskumu, Taliansko) na zmluvu na dobu neurčitú a subsidiárne náhrada škody.

Predmet a právny základ prejudiciálnej otázky

Zlučiteľnosť talianskeho právneho predpisu, ktorým sa vykonáva smernica 1999/70/ES s doložkou 5 rámcovej dohody uvedenou v tejto smernici ako i s článkom 21 Charty základných práv Európskej únie a smernicou 2000/78/ES, pokiaľ ide o odlišné zaobchádzanie s učiteľmi katolíckeho náboženstva v porovnaní s inými pedagogickými pracovníkmi.

Prejudiciálne otázky

1. Predstavuje odlišné zaobchádzanie vyhradené iba učiteľom katolíckeho náboženstva, akými sú žalobcovia, diskrimináciu na základe náboženského vyznania podľa článku 21 Charty základných práv Európskej únie a smernice 2000/78/ES, resp. okolnosť, že osvedčenie o spôsobilosti, ktorého pracovník je už držiteľom, možno odňať, je spôsobilým dôvodom na to, aby sa iba s učiteľmi katolíckeho náboženstva, akými sú žalobcovia, zaobchádzalo odlišne ako s ostatnými pedagogickými pracovníkmi, bez toho aby mali úžitok zo zamedzovacieho opatrenia stanoveného v doložke 5 rámcovej dohody o práci na dobu určitú, uzavretej 18. marca 1999 a uvedenej v prílohe smernice Rady 1999/70/ES z 28. júna 1999 o rámcovej dohode o práci na dobu určitú, ktorú uzavreli ETUC, UNICE a CEEP?

2. Za predpokladu existencie priamej diskriminácie podľa článku 2 ods. 2 písm. a) smernice 2000/78/ES na základe náboženského vyznania (čl. 1), ako aj v zmysle Charty základných práv Európskej únie, sa kladie Súdnemu dvoru otázka o prostriedkoch, ktoré môže vnútroštátny súd použiť na odstránenie jej následkov vzhľadom na to, že všetci učitelia iní ako učitelia katolíckeho náboženstva boli adresámi mimoriadneho plánu prijímania pedagogických pracovníkov podľa zákona č. 107/2015 a boli zaradení do stálej služby s nadväzujúcou zmluvou na dobu neurčitú, a teda, má vnútroštátny súd založiť pracovný vzťah na dobu neurčitú so žalovaným orgánom verejnej správy?

3. Má sa doložka 5 rámcovej dohody uvedená v smernici 1999/70/ES vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, akou je tá, o ktorú ide, podľa ktorej sa všeobecne právne predpisy upravujúce pracovné vzťahy a zamerané na

sankcionovanie zneužívania zmlúv na dobu určitú automatickou zmenou zmluvy na dobu určitú na zmluvu na dobu neurčitú, ak pracovný pomer trvá aj po určitom dátume, neuplatňujú na školské odvetvie s osobitným odkazom na pedagogických pracovníkov vyučujúcich katolícke náboženstvo, čím sa umožní neobmedzene v čase opakované uzatváranie pracovných zmlúv na dobu určitú; predovšetkým, potreba dohody s diecéznym biskupom môže predstavovať objektívny dôvod v zmysle doložky 5 bodu 1 písm. a) rámcovej dohody alebo naopak, má sa považovať za zakázanú diskrimináciu podľa čl. 21 Charty základných práv Európskej únie?

4. V prípade kladnej odpovede na tretiu prejudiciálnu otázku umožnia článok 21 Charty základných práv Európskej únie, doložka 4 rámcovej dohody uvedená v smernici 1999/70/ES a/alebo čl. 1 smernice 2000/78/ES neuplatniť právne predpisy, ktoré bránia automatickej zmene zmluvy na dobu určitú na zmluvu na dobu neurčitú, ak pracovný vzťah trvá aj po určitom dátume?

Uvedené predpisy práva Únie

Smernica Rady 1999/70/ES z 28. júna 1999 o rámcovej dohode o práci na dobu určitú, ktorú uzavreli ETUC, UNICE a CEEP (Ú. v. ES L 175, 1999, s. 43) (ďalej len „smernica 1999/70“), predovšetkým doložky 4 a 5 rámcovej dohody uvedenej v tejto smernici.

Článok 21 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

Smernica Rady z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (Ú. v. ES L 303, 2000, s. 16) (ďalej len „smernica 2000/78“), predovšetkým článok 1 a článok 2 ods. 2 písm. a) tejto smernice.

Uvedené vnútroštátne predpisy

Decreto legislativo del 6 settembre 2001, n. 368 - Attuazione della direttiva 1999/70/CE relativa all'accordo quadro sul lavoro a tempo determinato concluso dall'UNICE, dal CEEP e dal CES (Legislatívny dekrét č. 368 zo 6. septembra 2001 o vykonávaní smernice 1999/70/ES o rámcovej dohode o práci na dobu určitú, ktorú uzavreli ETUC, UNICE a CEEP) (ďalej len: „legislatívny dekrét č. 368/01“); predovšetkým článok 5 ods. 4a, podľa ktorého „(...) ak na základe opakovaného uzatvárania po sebe nasledujúcich zmlúv na dobu určitú na vykonávanie rovnakých prác prekročil pracovnoprávny vzťah medzi tým istým zamestnávateľom a tým istým pracovníkom celkovo tridsaťšesť mesiacov vrátane predĺženia a obnovenia, bez ohľadu na prerušenie, ku ktorému dochádza v období medzi uzatvorením jednotlivých zmlúv, pracovný pomer sa v zmysle odseku 2 považuje za pracovný pomer na dobu neurčitú. (...)“ a článok 10 ods. 4a, podľa ktorého sú z rozsahu pôsobnosti tohto dekrétu a predovšetkým článku 5 ods. 4a vylúčené zmluvy na dobu určitú uzatvorené na účely zastupovania pedagogických

pracovníkov vzhľadom na potrebu zabezpečiť nepretržité poskytovanie služieb v oblasti školstva.

Decreto legislativo del 15 giugno 2015, n. 81 - Disciplina organica dei contratti di lavoro (legislatívny dekrét č. 81 z 15 júna 2015 o komplexných pravidlách pracovných zmlúv) (ďalej len: „legislatívny dekrét č. 81/15“); najmä jeho článok 19 a článok 29 ods. 2 v podstate rovnakého obsahu, aké majú článok 5 ods. 4a a článok 10 ods. 4a legislatívneho dekrétu č. 368/01.

Decreto legislativo del 30 marzo 2001, n. 165 - Norme generali sull'ordinamento del lavoro alle dipendenze delle amministrazioni pubbliche (legislatívny dekrét č. 165 z 30. marca 2001 o všeobecných pravidlách organizácie práce vo verejnej správe (ďalej len: „legislatívny dekrét č. 165/01“); najmä jeho článok 36, podľa ktorého orgány verejnej správy prijímajú do zamestnania výlučne na základe pracovných zmlúv na dobu neurčitú, avšak v prípade existencie výlučne dočasných alebo výnimočných požiadaviek môžu použiť pružné zmluvné formy prijímania pracovníkov stanovené v zákonoch. Podľa odseku 5 tohto článku „Porušenie kogentných ustanovení týkajúcich sa prijímania alebo zamestnávania pracovníkov orgánmi verejnej správy v každom prípade nemá za následok vytvorenie pracovného vzťahu s týmito orgánmi verejnej správy na dobu neurčitú, pričom zodpovednosť a sankcie, ktoré môžu vzniknúť, tým nie sú dotknuté. Dotknutý pracovník má právo na náhradu škody vyplývajúcej z poskytovania práce v rozpore s kogentnými ustanoveniami. ...“.

Decreto legislativo del 16 aprile 1994, n. 297 - Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (legislatívny dekrét č. 297 zo 16. apríla 1994 týkajúci sa schválenia jednotného textu právnych predpisov v oblasti vzdelávania vzťahujúce sa na všetky stupne a druhy škôl (ďalej len: „legislatívny dekrét č. 297/94“); najmä jeho článok 309 s názvom „Výuka katolíckeho náboženstva“, podľa ktorého je výuka katolíckeho náboženstva na všetkých stupňoch a druhoch verejných nie univerzitných škôl upravená v dohode medzi Talianskou republikou a Svätou stolicou a v príslušnom dodatkovom protokole a pre túto výuku „riaditeľ školy uzatvára ročné pracovné zmluvy po dohode s diecéznym biskupom“.

C.C.N.L. (Contratto collettivo nazionale di lavoro) Scuola del 27 novembre 2007 (C.C.N.L. - Národná kolektívna zmluva pre odvetvie školstva z 27. novembra 2007). Podľa článku 40 C.C.N.L. „učitelia katolíckeho náboženstva sa podľa ustanovení článku 309 legislatívneho dekrétu č. 297/1994 prijímajú do zamestnania na základe ročných pracovnoprávnych zmlúv, ktoré sa zachovávajú, ak sú naďalej splnené podmienky a požiadavky stanovené platnými právnymi predpismi“

Legge del 18 luglio 2003, n. 186 - Norme sullo stato giuridico degli insegnanti di religione cattolica degli istituti e delle scuole di ogni ordine e grado (Zákon č. 186 z 18. júla 2003 týkajúci sa pravidiel o právnom štatúte učiteľov katolíckeho náboženstva inštitútov a škôl všetkých stupňov a druhov) (ďalej len: „zákon

č. 186/03“); najmä jeho článok 3, podľa ktorého uchádzači výberového konania, ktorý bol vyhlásený na účely zmeny pracovnej zmluvy pedagógov katolíckeho náboženstva, musia byť držiteľmi osvedčenia o spôsobilosti vydaného diecéznym biskupom príslušným podľa miestnej príslušnosti a o prijatí úspešných uchádzačov do zamestnania na základe zmluvy na dobu neurčitú rozhoduje regionálny riaditeľ po dohode s diecéznym biskupom. Odsek 9 tohto článku výslovne stanovuje, že odňatie osvedčenia o spôsobilosti diecéznym biskupom je dôvodom rozviazanie pracovného vzťahu.

Intesa tra l'autorità scolastica italiana e la Conferenza episcopale italiana per l'insegnamento della religione cattolica nelle scuole pubbliche, firmata il 14 dicembre 1985 (Dohoda medzi talianskym orgánom školstva a Konferenciou biskupov Talianska o výuke katolíckeho náboženstva vo verejných školách podpísaná 14. decembra 1985); najmä jej článok 2 ods. 5, podľa ktorého „výuku katolíckeho náboženstva zabezpečujú učitelia - držiteľia osvedčenia o spôsobilosti, ktoré diecézny biskup uznal a neodňal - vymenovaní príslušným orgánom školstva po dohode s diecéznym biskupom v zmysle vnútroštátnej právnej úpravy ...“.

Zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 Žalobcovia YT a ďalší sú učitelia katolíckeho náboženstva, ktorí boli prijatí do zamestnania žalovaným ministerstvom na základe pracovnej zmluvy na dobu určitú. Konkrétne, pracovné vzťahy, ktoré sú medzi žalobcami a žalovaným, sú predmetom ročných pracovných zmlúv, ktoré sa podľa článku 40 ods. 5 C.C.N.L. pre odvetvie školstva z 29. novembra 2007 automaticky predlžia. Žalobcovia sú držiteľmi osvedčenia o spôsobilosti vydaným diecéznym biskupom, ktorý im nebol odňatý.
- 2 Menovacím dekrétom orgánu školstva na návrh diecézneho biskupa boli žalobcovia na základe poradníka v regionálnych zoznamoch rozdelených podľa diecéz prijatí do pracovného pomeru. Celková doba trvania všetkých predmetných zmlúv na dobu určitú je dlhšia ako 36 mesiacov, pričom v niektorých prípadoch trvanie pracovnej zmluvy presahuje 20 rokov.
- 3 Dňa 31. júla 2015 žalobcovia podali žalobu na súd v Neapole (III. pracovnoprávna sekcia) a požiadali o zmenu ich zmlúv na dobu určitú na zmluvy na dobu neurčitú a subsidiárne o náhradu škody. Okrem toho do konania vstúpila federácia GILDA-UNAMS, zmluvná strana kolektívnej zmluvy C.C.N.L. pre odvetvie školstva z 29. novembra 2007.
- 4 Žalované ministerstvo namietlo neprípustnosť a nedôvodnosť žaloby.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 5 Smernica 1999/70 bola prebraná do talianskeho právneho poriadku legislatívnym dekrétom č. 368/01, ktorého článok 5 ods. 4a v znení platnom v čase skutkov

konania vo veci samej stanovoval najmä zmenu pracovného vzťahu na dobu určitú na dobu neurčitú, ak trvanie pracovného pomeru na základe opakovaného uzatvárania po sebe nasledujúcich zmlúv na dobu určitú medzi tým istým zamestnávateľom a tým istým zamestnancom presiahlo 36 mesiacov. Znenie vyššie uvedeného ustanovenia bolo v podstate prevzaté do znenia článku 19 neskoršieho legislatívneho dekrétu č. 81/15.

- 6 Pokiaľ však ide o ustanovenia uvedené v predchádzajúcom odseku, predovšetkým ustanovenie o zmene na zmluvu na dobu neurčitú, nie je možné ho uplatniť na pracovníkov verejnej správy. V prípade týchto pracovníkov článok 36 legislatívneho dekrétu č. 165/01 stanovuje najmä, že orgány verejnej správy môžu prijímať do zamestnania na základe pracovnej zmluvy na dobu určitú iba v prípade existencie dočasných alebo výnimočných požiadaviek a že v každom prípade porušenie príslušných kogentných ustanovení nemá za následok vytvorenie pracovného vzťahu na dobu neurčitú: v takomto prípade zamestnanec má nárok na náhradu škody. Orgánu verejnej správy je teda možné uložiť jedine sankciu náhrady škody.
- 7 Z rozsahu pôsobnosti legislatívneho dekrétu č. 165/01 sú však vylúčené zmluvy na dobu určitú uzatvorené v rámci školského odvetvia na účely zastupovania pedagogických pracovníkov a administratívnych, technických a pomocných pracovníkov, ako je to uvedené v článku 10 ods. 4a tohto dekrétu zavedeného zákonným nariadením č. 70 z 13. mája 2011, táto výnimka je potvrdená v článku 29 ods. 2 legislatívneho dekrétu č. 81/15.
- 8 Preto dôvody a sankcie vzťahujúce sa na zmluvy na dobu určitú, ktoré sú opakovane uzatvárané, stanovené vo vnútroštátnom práve, nie sú uplatniteľné na školské odvetvie.
- 9 Pokiaľ ide o učiteľov katolíckeho náboženstva, ako sú žalobcovia, vnútroštátny súd poznamenáva, že ich pracovné vzťahy sú rozhodne neistého charakteru a bez ochrany. Článok 309 legislatívneho dekrétu č. 297/94 totiž stanovuje, že v prípade výuky katolíckeho náboženstva riaditeľ školy po dohode s diecéznym biskupom uzatvorí ročné pracovné zmluvy v zmysle ustanovení uvedených v dohode medzi Talianskou republikou a Svätou stolicou a dohodách medzi talianskym orgánom školstva a Konferenciou biskupov Talianska týkajúcich sa výuky katolíckeho náboženstva vo verejných školách. Predmetné dohody stanovujú, že učitelia katolíckeho náboženstva musia byť držiteľmi osvedčenia o spôsobilosti uznaného a neodobraného diecéznym biskupom a zároveň, že musia byť vymenovaní príslušným orgánom školstva po dohode s diecéznym biskupom.
- 10 Vnútroštátny súd okrem toho v súvislosti s učiteľmi katolíckeho náboženstva prijatých do zamestnania prostredníctvom jediného výberového konania doposiaľ nenaplneného uvádza, že pre týchto učiteľov je odňatie osvedčenia o spôsobilosti príslušným diecéznym biskupom dôvodom na rozviazanie pracovného vzťahu v zmysle odseku 9 čl. 3 zákona č. 186/03 o výuke katolíckeho náboženstva.

- 11 Pokiaľ ide o výklad doložky 5 rámcovej dohody o práci na dobu určitú, vnútroštátny súd tiež uvádza rozpor medzi judikatúrou vyplývajúcou z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci Sciotto, C-331/17 a talianskym ústavným súdom, ktorý v rozsudku č. 248/18 konštatoval, že „nemožnosť zmeny pracovného vzťahu na dobu určitú na dobu neurčitú pre celé odvetvie verejnej správy možno v súlade s ustálenou judikatúrou práva Únie a vnútroštátnou judikatúrou len potvrdiť“. Z toho by vyplývalo, že vnútroštátny súd nemôže nikdy založiť pracovné vzťahy na dobu neurčitú v rámci rôznych odvetví verejnej správy, aj v prípade neexistencie akéhokoľvek zamedzujúceho opatrenia podľa článku 5 rámcovej dohody o práci na dobu určitú.
- 12 Vnútroštátny súd má preto pochybnosti o zlučiteľnosti talianskeho právneho predpisu, ktorým sa vykonáva smernica 1999/70/ES s doložkou 5 rámcovej dohody uvedenou v tejto smernici ako i s článkom 21 Charty a so smernicou 2000/78, pokiaľ ide o odlišné zaobchádzanie s učiteľmi katolíckeho náboženstva v porovnaní s inými pedagogickými pracovníkmi.
- 13 Prvou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či odlišné zaobchádzanie s učiteľmi katolíckeho náboženstva predstavuje diskrimináciu na základe náboženského vyznania podľa článku 21 Charty a smernice 2000/78 alebo okolnosť, že osvedčenie o spôsobilosti udelené učiteľovi katolíckeho náboženstva možno odňať, predstavuje spôsobilý dôvod pre existenciu takéhoto odlišného zaobchádzania.
- 14 Druhou prejudiciálnou otázkou, ktorá je podmienená zistením existencie diskriminácie Súdny dvorom v zmysle ustanovení uvedených v prvej prejudiciálnej otázke, sa vnútroštátny súd pýta, aké prostriedky má k dispozícii na odstránenie následkov takejto diskriminácie a či má založiť pracovný vzťah na dobu neurčitú so žalovaným orgánom verejnej správy vzhľadom na to, že všetci učители iní ako učители katolíckeho náboženstva boli zaradení do stálej služby, to znamená, že boli prijatí do stabilného pracovného pomeru orgánom verejnej správy s nadväzujúcou pracovnou zmluvou na dobu neurčitú na základe mimoriadneho plánu prijímania pedagogických pracovníkov podľa zákona č. 107 z 13. júla 2015.
- 15 Treťou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či doložka 5 rámcovej dohody odporuje tomu, aby v školstvom odvetví a najmä, pokiaľ ide o učiteľov katolíckeho náboženstva, neexistovali zamedzujúce opatrenia na zamedzenie zneužívania opakovaného uzatvárania pracovných zmlúv na dobu určitú a či potreba dohody s diecéznym biskupom môže predstavovať objektívny dôvod v zmysle doložky 5 bodu 1 písm. a) rámcovej dohody.
- 16 Za predpokladu, že Súdny dvor rozhodne o porušení doložky 5 rámcovej dohody, štvrtou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd na záver pýta, či na základe článku 21 Charty, doložky 4 rámcovej dohody a článku 1 smernice 2000/78 je možné neuplatňovať vnútroštátne právne predpisy, ktoré bránia automatickej

zmene zmluvy na dobu určitú na zmluvu na dobu neurčitú, ak trvanie pracovného pomeru presiahne určitú dĺžku.

PRACOVNÝ DOKUMENT